
RSDO-5 TERMINOLOŠKI PORTAL SMERNICE IN NAVODILA ZA IZDELAVO TERMINOLOŠKIH VIROV

Pripravili: Mateja Jemec Tomazin, Simon Atelšek, Tanja Fajfar, Mojca Žagar Karer

Verzija: 1

Datum: 7. 12. 2022

Vsebina

1	Izhodišča	3
2	Terminološki portal	5
2.1	Oblikovanje terminološkega vira	5
2.2	Splošno o terminološkem portalu	5
2.3	Oblikovanje	8
2.4	Terminološki viri	8
2.5	Registrirani uporabniki	9
2.6	Uporabniške vloge	9
3	Iskanje	11
3.1	Osnovno iskanje	11
3.2	Napredno iskanje	11
3.3	Prikaz in razvrščanje zadetkov	12
3.4	O slovarju	12
4	Luščenje	13
4.1	Postopek luščenja	13
4.2	Seznam luščenj	15
4.3	Dodajanje in urejanje luščenj	15
5	Urejanje	16
5.1	Struktura slovarskega sestavka	16
5.2	Faze urejanja	17
5.3	Nov slovar	17
6	Svetovanje	19
6.1	Pošiljanje vprašanj	19
6.2	Terminološka načela	19
6.3	Objava odgovorov	19
7	Administracija	20
7.1	Osnovne nastavitve	20
7.2	Povezave s portali	20
7.3	Slovarji	20
7.4	Seznam slovarjev	20
7.5	Osnovni podatki	20

1 Izhodišča

Sodobna slovenska terminologija nastaja na različnih področjih, kar dokazujejo predvsem različni terminološki viri, zlasti terminološki slovarji, ki so nastali v zadnjih letih, poleg tega pa je terminološka veda tudi živahno raziskovalno področje. O terminologiji kot naboru terminov govorimo vedno v okviru določenega strokovnega področja. V zadnjih letih se je okrepila dejavnost terminološkega svetovanja, ki dopolnjuje primanjkljaje na strokovnih področjih, ki še nimajo svojih terminoloških slovarjev.

Izdelava terminološkega vira ne poteka samo v organizirani skupini, ki jo vodi terminolog (najpogosteje jezikoslovec, ki je specializiran za terminologijo), ampak se potrebe po urejanju terminologije pojavljajo vedno znova ob različnih priložnostih, pogosto so urejeni terminološki sezname tudi eden od rezultatov raziskovalnih projektov.

Izdelava terminološkega vira, še posebej terminološkega slovarja, je veliko lažja s primernim slovaropisnim orodjem, zato terminološki portal ponuja orodja za vse faze izdelave terminološkega vira, kar bomo natančneje opisali v nadaljevanju.

Na osnovi analize drugih spletišč s terminološkimi vsebinami in spletnih mest, ki omogočajo izmenjavo terminoloških podatkov, smo pri zasnovi terminološkega portala upoštevali naslednja splošna izhodišča:

- na enem mestu združiti čim več specializiranih enojezičnih in večjezičnih terminoloških virov,
- vzpostaviti urejene in čim bolj standardizirane terminološke zbirke podatkov,
- ponuditi prostodostopno infrastrukturo za uporabo in izdelavo novih terminoloških virov,
- področnim strokovnjakom, prevajalcem, lektorjem, študentom in drugim uporabnikom ponuditi zmožljiva, a preprosta orodja ter čim boljše podatke za njihove potrebe,
- vsak slovarski sestavek na terminološkem portalu mora vsebovati slovenski termin ter vsaj še en podatek, in sicer definicijo ali termin v tujem jeziku,
- ponuditi možnost izvoza odprtodostopnih slovarjev vsem uporabnikom portala,
- omogočiti programsko povezljivost podatkov na portalu za potrebe zunanjih spletnih storitev (npr. pomnilnikov prevodov),

- ponuditi odprti dostop do razvite programske kode in posameznih modulov.

2 Terminološki portal

Pri zasnovi novega terminološkega portala smo izhajali iz rešitev obstoječih terminoloških portalov, tako domačih (npr. [Terminologišče](#), [Termania](#), [Evroterm](#)) kot tudi številnih tujih ([Hrvatski terminološki portal](#), [EuroTermBank](#)). Terminološki portal z vsemi funkcionalnostmi je izdelan in dan uporabnikom v uporabo kot samostojna prostodostopna spletna storitev, v katero smo vključili večje število terminoloških virov in jih povezali s terminološkimi slovarji na portalu [Termania](#) in spletišču [Terminologišče](#). Tako kot celoten terminološki portal so v obliki samostojne spletne storitve z možnostjo lastne namestitve ponujeni tudi nekateri specializirani moduli, kot je npr. modul za luščenje terminoloških kandidatov iz besedil.

2.1 Oblikovanje terminološkega vira

Slovarsko delo sicer praviloma poteka v skupini strokovnjakov, lahko pa področni strokovnjak tudi sam pripravi terminološki vir. Pri tem je pomembno določiti naslovnika slovarja, kar vpliva na informacije, ki so v takšen vir vključene.

Orodja na terminološkem portalu so namenjena prav takšnim skupinam, ki lahko svoje delo lažje organizirajo s pripravo geslovnika in urejevalnikom. Hkrati je shema slovarskega sestavka dovolj široka, da lahko vsaka skupina strokovnjakov poljubno dodaja tiste elemente, ki jih želi.

2.2 Splošno o terminološkem portalu

Da ne bi prihajalo do napačnega razumevanja nekaterih poimenovanj, smo vse pogosto uporabljene termine, relevantne pri izdelavi slovarskih sestavkov, definirali.

definicija = strukturiran daljši opis pojma, navadno v eni povedi in brez velike začetnice na začetku ter končnega ločila na koncu (sinonim: **razlaga**)

geselski članek → **slovarski sestavek**

geslo¹ → **iztočnica**

geslo² → **slovarski sestavek**

iztočnica = slovenski termin v slovarski obliki, npr. samostalnik v imenovalniku ednine, glagol v nedoločniku (sinonim: **geslo**¹)

krajšava = kratica ali okrajšava

kratica = beseda, nastala iz sklopljenih, navadno začetnih črk ali zlogov večbesedne zveze, npr. CD, PGD

leksikon = jezikovni vir, v katerem sestavki vsebujejo daljše opise pojmov, pogosto tudi podatke o uporabljeni strokovni literaturi

luščenje terminologije = identifikacija eno- in večbesednih terminov v specializiranem korpusu, brez ali z minimalno človekovo pomočjo

okrajšava = niz črk, ki označuje besedo ali besedno zvezo, navadno zapisana z malimi črkami, ki se končajo s piko, npr. prisl., prid., sam.

področna oznaka = oznaka, ki termin uvrsti na določeno področje ali podpodročje v slovarju

poimenovanje → **termin**

pojem = miselna enota, ki jo označuje termin

prevod → **ustreznik**

razlaga → **definicija**

razmerni termin = termin, ki je pojmovno povezan z definiranim terminom, npr. nadrejeni termin ali istovrstni termin

sinonim = termin v razmerju do drugega termina, ki označuje isti pojem (sinonim: **sopomenka**)

slovar = jezikovni vir, v katerem so besede praviloma razvrščene po abecedi in razložene

slovarski sestavek = celotno besedilo vnosa, ki zajema iztočnico, definicijo, ustreznik, sinonim, morebitne razmerne termine (sinonima: **geselski članek**, **geslo**²)

sopomenka → **sinonim**

specializirani korpus = korpus besedil z določenega strokovnega področja, ki je osnova za luščenje terminoloških kandidatov

splošni slovar = jezikovni vir, ki prikazuje rabo besed določenega jezika

strokovni izraz → **termin**

termin = beseda ali besedna zveza, ki označuje pojem (sinonima: **poimenovanje**, **strokovni izraz**)

terminološki kandidat = beseda ali besedna zveza, ki se v strokovnih in znanstvenih besedilih določenega strokovnega področja pogosto pojavlja, zato je uvrščena med rezultate luščenja

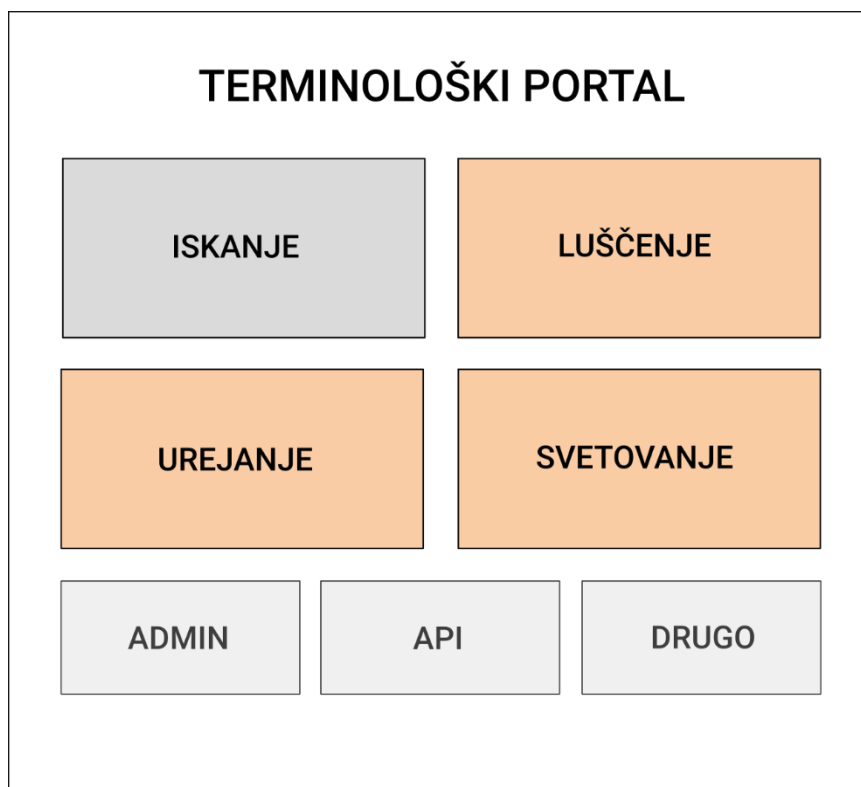
terminološki slovar = jezikovni vir, v katerem je zbrana terminologija določenega strokovnega področja in ponavadi temelji na pojmovnem načelu, poleg definicij pa navadno vsebuje tudi ustreznike

terminološki vir = izbrana in po izbranem konceptu urejena terminologija določenega strokovnega področja

ustreznica → **ustreznik**

ustreznik = termin, ki v tujem jeziku označuje isti pojem (sinonima: **prevod, ustreznica**)

Sestavni deli terminološkega portala so:

2.3 Oblikovanje

Za pozitivno uporabniško izkušnjo je poleg funkcionalnosti v tehničnem smislu zelo pomemben tudi videz. Ne samo barve, pisave, velikosti in oblike posameznih grafičnih elementov na strani, pomembna je tudi njihova razporeditev in povezave med njimi ter posameznimi spletnimi stranmi. Pri izdelavi terminološkega portala smo upoštevali pravila odzivnega oblikovanja in prilagoditve strani uporabnikom s posebnimi potrebami.

Izhajali smo iz naslednjih smernic za oblikovanje spletnih vsebin, ki omogočajo dostopnost ranljivim skupinam:

- W3C (Strategies, standards, resources to make the Web accessible to people with disabilities) <https://www.w3.org/WAI/>
- Get Resources for Content Writers <https://www.w3.org/WAI/roles/writers/>
- Tips for Getting Started Designing for Web Accessibility <https://www.w3.org/WAI/tips/designing/>
- Web Accessibility Tutorials for Developers <https://www.w3.org/WAI/tutorials/>

Pokazalo se je, da vseh priporočil žal ni bilo mogoče izvesti, vendar smo jih upoštevali v največji možni meri.

Terminološki portal deluje v brskalnikih Chrome, Firefox, Edge in Safari.

Vsi ustvarjeni podatkovni viri in razvita programska koda so dostopni pod licencama CC BY-SA-4.0 in Apache 2 na repozitoriju Clarin.si in GitHubu v okviru organizacije Clarinsi.

2.4 Terminološki viri

Čeprav je Slovenski terminološki portal zasnovan kot odprto mesto za urejanje terminologije, pa seveda ne spreminja obstoječih pravic avtorjev v že nastalih virih, zato smo nekatere vire uspeli pridobiti s pogodbami o odstopu, druge pa smo agregirali s pomočjo skupnega iskalnika – zato bodo dostopni tudi vsi slovarji s spletišča [Terminologišče](#) in terminološki slovarji s portala [Termania](#).

Vsi viri, ki so bili pridobljeni v okviru projekta RSDO, so bili pretvorjeni v enotno strukturo in uvoženi na portal, saj je tako olajšano prikazovanje, urejanje, pretvarjanje, uvažanje, izvažanje, izmenjevanje podatkov ter nenazadnje tudi pisanje navodil in smernic.

2.5 Registrirani uporabniki

Vsak registrirani uporabnik bo lahko sam ustvaril in urejal svoj terminološki slovar. Da pa bi na portalu zagotovili čim bolj kakovostne podatke, je glede na uredniško politiko portala poleg samodejne kontrole predvideno tudi uredniško potrjevanje slovarjev pred objavo na zunanjem iskalniku. Samodejno preverjanje vključuje formalno/tehnično preverjanje in opozorila uredniku o morebitnih nepravilnostih (npr. manjkajočih vnosih ali identičnih definicijah), ročno potrjevanje in druge (vsebinske) kontrole, ki jih opravi skrbnik slovarjev.

Ena od teh kontrol bo preverjanje področij, ki jih slovar pokriva. Gre za pomembno informacijo terminološkega slovarja. Obstajajo različne klasifikacije področij, vendar se v praksi pokaže, da nobena od njih ne pokriva vseh potreb za gradnjo organizirane terminološke zbirke. Pripravljen je samostojen seznam področij, ki pa ima pripisana tudi ustrezna področja v klasifikacijah [CERIF](#) in [Eurovoc](#). Vseeno pa omogočamo tudi odprto dodajanje podpodročij z namenom čim bolj jasne umestitve terminov. Osnovno področje mora biti obvezno izbrano iz zaprtega dela, dodatna (ožja) področja pa lahko registrirani uporabniki prosto vpisujejo. Uvrstitev terminološkega vira v področje predlaga urednik/avtor slovarja sam.

Na koncu bo lahko opravljen še vsebinski pregled slovarskih sestavkov in reševanje morebitnih komentarjev, ki bi jih avtor/urednik slovarja zastavil skrbnikom portala. Tudi brez potrditve pa bo avtor svoj slovar lahko vedno uporabljal v zasebnem delu ali ga izvozil.

Na terminološkem portalu bo zunanjim uporabnikom (tudi neregistriranim) vedno na voljo le zadnja verzija slovarja. Večje spremembe je smiselno beležiti in jih tudi naložiti na repozitorij Clarin.si, kar bo omogočalo sledljivost in zanesljivost vira.

2.6 Uporabniške vloge

Ker portal vsebuje različna orodja, na portalu delujejo:

Glavni urednik portala - skrbnik vseh vsebin na portalu

Glavni urednik svetovalnice - skrbnik svetovalnice (samo pri samostojnih namestitvah terminološkega portala, ki niso povezani s Terminološko svetovalnico Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU).

Vezano na svetovalnico:

Svetovalec

Svetovanje znotraj svetovalnice

Glavni urednik slovarjev - skrbnik slovarjev

Vse pravice pri urejanju vseh slovarjev

Vezano na posamezni slovar:

Glavni urednik slovarja - skrbnik slovarja

Vse pravice pri urejanju določenega slovarja

Urednik slovarja

Različne pravice pri urejanju slovarskih sestavkov (urejanje, strokovni pregled, jezikovni pregled, potrjevanje)

Registrirani uporabnik

Luščenje, urejanje in izvoz slovarjev, zastavljanje terminoloških vprašanj, komentiranje

Neregistrirani uporabnik

Iskanje terminov in terminoloških odgovorov

Uporabniki se identificirajo z uporabniškim imenom, ki ima pripadajoči e-naslov. Hranjenje osebnih podatkov (e-naslovov) je urejeno s Politiko zasebnosti in Pogoji uporabe ob registraciji, prav tako pa je treba ustrezno urediti tudi dovoljenja v zvezi s hranjenjem piškotkov.

3 Iskanje

Iskanje informacij po terminoloških virih je osnovna funkcija terminološkega portala, ki jo bo uporabljala večina uporabnikov. Zato je ključna enostavnost in hitrost iskanja ter ustrezen prikaz podatkov o najdenih zadetkih.

Na terminološkem portalu je na voljo:

1. Iskanje – vpis niza znakov v iskalno polje (ali polja v dodatnih filtrih).
2. Prikaz zadetkov z osnovnimi podatki.
3. Prikaz celotnega slovarskega sestavka:
  - a. na terminološkem portalu za vse vire, vključene v terminološki portal,
  - b. na izvirnem spletnem mestu (npr. Terminologišče, Termania) za vire, ki so povezani s terminološkim portalom prek API-ja za prenos iskalnih indeksov.
4. Predvideni sta dve možnosti iskanja: osnovno in napredno.
5. Iskanje pri malih in velikih črkah je poenostavljeno tako, da velikost vpisane črke ne vpliva na zadetke. Iskalnik vedno najde tako malo kot veliko črko ($a = A \rightarrow a, A$).

Možno je izbrati enega, več ali vse izbrane jezike, področja, slovarje ali vire. Ne glede na vrsto iskanja bo iskalnik prosto dostopen za vse uporabnike, torej za uporabo iskalnika ni potrebna prijava. Prikazujejo se podatki iz vseh vključenih virov in z API-jem povezanih spletnih mest. Podatki iz slovarjev, ki jih avtorji še ne bodo želeli objaviti, bodo dostopni le njihovim avtorjem v urejevalniku. Iskalnik išče tudi med že objavljenimi terminološkimi odgovori v Terminološki svetovalnici Terminološke sekcije Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU.

3.1 Osnovno iskanje

Osnovno iskanje je privzeta oblika iskanja, zato mora biti to iskanje čim bolj preprosto. Gre za klasično iskalno polje, v katero se vpiše niz znakov, ki ga želimo najti. Iskani niz se bo ločeno iskal po slovenskih terminih, tujih terminih in drugih elementih slovarskega sestavka.

3.2 Napredno iskanje

Napredno iskanje poleg osnovnega iskalnega polja za vnos iskalnega niza in možnosti določitve iskanja po posameznih elementih (slovenskih terminih, tujih terminih in drugih elementih) omogoča še iskanje po jezikih, področjih in slovarjih.

3.3 Prikaz in razvrščanje zadetkov

Zadetki iskanja se razvrščajo po naslednjem vrstnem redu:

1. Slovarski sestavki, kjer je slovenski termin enak iskalnemu nizu.
2. Slovarski sestavki, kjer slovenski termin vsebuje iskalni niz.
3. Slovarski sestavki, kjer je tuji termin enak iskalnemu nizu.
4. Slovarski sestavki, kjer tuji termin vsebuje iskalni niz.
5. Slovarski sestavki, kjer sinonimi vsebujejo iskalni niz.
6. Slovarski sestavki, kjer drugi elementi vsebujejo iskalni niz.

V okviru vsake od naštetih podmnožice zadetkov se zadetki uredijo po abecedi slovenskih terminov.

Če pri iskanju ne bo zadetkov, bo iskalnik opozoril: *Za iskani niz še ni podatkov.*

3.4 O slovarju

Osnovne informacije o terminološkem slovarju omogočijo uporabnikom, da sami ocenijo zanesljivost terminološkega vira, zato kratek opis v razdelku *O slovarju* vsebuje podatke, katera področja pokriva slovar, kateri jeziki so vključeni, kdo so njegovi avtorji, koliko slovarskih sestavkov ima, kdaj je bil nazadnje spremenjen, pa tudi opis, kako je slovar nastal(ja). Registrirani uporabniki lahko urednikom slovarja oddajo tudi svoj komentar.

4 Luščenje

Osnova za izdelavo vsakega slovarja je seznam terminov, ki se imenuje geslovník. Katere slovenske termine bo slovar vseboval, je seveda odvisno od avtorja slovarja, ki ima pri izboru tri osnovne možnosti.

Prva je ta, da termine dodaja "iz glave" glede na svoje izkušnje in poznavanje področja.

Druga možnost je vključevanje terminov, ki so že v drugih slovarjih ali izpisovanje terminov iz strokovnih besedil.

Tretja možnost je uporaba avtomatskega postopka luščenja terminoloških kandidatov iz strokovnih besedil. To metodo omogoča tudi terminološki portal s posebnim modulom za luščenje. S pomočjo strokovnih besedil in specializiranih korpusov, ki so na voljo za več strokovnih področij, je s pomočjo orodja za luščenje mogoče hitro izluščiti terminološke kandidate. S tem se uvodna faza izdelave terminološkega slovarja poenostavi in skrajša.

Luščilnik za svoje delovanje potrebuje temeljne jezikovne tehnologije za slovenščino, in sicer tokenizacijo, lematizacijo in oblikoskladenjsko označevanje, pri statističnem vrednotenju terminološkosti pa se za primerjavo uporabljajo lematizirani frekvenčni sezname (n-grami) referenčnega korpusa Gigafida 2.0. Uporabnik lahko v sistemu za samodejno luščenje terminologije uporablja javno dostopna besedila Nacionalnega portala odprte znanosti, združena v korpus OSS, ali pa uporabi lastna besedila, ki jih je zbral po svojih kriterijih.

Modul za luščenje terminoloških kandidatov je na voljo v okviru terminološkega portala, kot programska koda in samostojno orodje pa je dostopen tudi na GitHub-u.

4.1 Postopek luščenja

V nadaljevanju je natančneje opisan postopek luščenja na terminološkem portalu:

1. Uporabnik pripravi seznam strokovnih besedil, iz katerih želi pridobiti terminološke kandidate. Besedila izvirajo iz dveh glavnih virov:
  - Izбира besedil iz Nacionalne infrastrukture odprtega dostopa, poimenovanega korpus OSS (v angleščini Open Science Slovenia). Ta korpus se bo predvidoma dopolnjeval enkrat letno. Besedila bo mogoče izbirati po področju, vrsti dokumenta, letu in ključnih besedah, saj je največje dovoljeno število besedil za luščenje omejeno na 500.

- Nalaganje lastnih datotek v nekaterih pogostih formatih (pdf, doc, docx, txt). Uporabnike opozarjamo, da luščilnik najbolje deluje, če so vsebine v čisti tekstovni obliki, pri drugih formatih pa so mogoče ali celo zelo verjetne napake pri pretvorbi. Če je neko besedilo manj primerno za obdelavo, in je zato posledično slabša tudi kakovost luščenja, bo uporabnik na to opozorjen.

2. Avtomatsko luščenje

Rezultat luščenja sta seznam terminoloških kandidatov (v kanonični obliki, tj. v imenovalniku) s statističnimi (npr. TF, TF-IDF) in drugimi podatki (lema, MSD, pogostost), s pomočjo katerih jih bo uporabnik lahko filtriral in urejal, ter korpus besedil, v katerem bo uporabnik lahko preverjal pojavljanje terminoloških kandidatov in primere rabe.

Uporabnik bo o zaključku postopka luščenja obveščen po elektronski pošti ali z opozorilom o spremembi statusa na terminološkem portalu.

Hibridni sistem luščenja je zasnovan na podlagi prepoznavanja izbranih besednovrstnih vzorcev in statističnega razvrščanja kandidatov. Preizkusili in razvili smo naslednje metode:

- Klasične statistične mere stabilnosti besednih zvez (npr. MI, PMI), mere za primerjavo specializiranega in referenčnega korpusa (npr. LUIZ-CF), statistične mere specifičnosti za izbrano strokovno področje glede na širšo zbirko besedil (npr. TF-IDF) in druge klasične mere za luščenje terminoloških kandidatov (C/NC value). Za primerjavo z referenčnim korpusom bo luščilnik interno uporabljal korpus Gigafida 2.0, ki bo moral biti označen z istimi orodji oz. s frekvenčnim seznamom, izdelanim na podlagi tega korpusa (frekvenčni seznam n-gramov lem). Za primerjavo s širšim korpusom besedil bodo uporabljena besedila Nacionalnega portala odprte znanosti.
- Naprednejše metode z uporabo kontekstualnih besednih vložitev, kjer je bilo preizkušeno nenadzorovano učenje s primerjavo kontekstualnih vektorjev splošnega in domenskega korpusa ter nadzorovano učenje s prepoznavanjem terminov v učnih korpusih.

Različne mere ter njihove kombinacije so bile sistematično ovrednotene na testnih množicah ter identificirali optimalno kombinacijo mer za končni sistem. Izluščenim

terminom je pripisana kanonična oblika. Pri tem smo uporabili oblikoskladenjske oznake samega korpusa za iskanje termina v imenovalniku ter ustrezne zunanje jezikovne vire (npr. Sloleks oz. sezname terminov, ki so že vključeni v repozitorij Clarin.si).

V korpusu besedil smo skušali razpoznati stavke, ki lahko uporabniku pomagajo kot osnova pri tvorjenju definicije. Metode temeljijo na razpoznavanju dobrih primerov glede na informacijo o dolžini stavka, informacijo o mestu termina v stavku in besednoskladenjskih informacijah.

3. Seznam terminoloških kandidatov (s pripadajočimi podatki) in oba korpusna konkordančnika (za OSS in korpus lastnih besedil) bosta v razdelku za luščenje znotraj terminološkega portala na voljo uporabniku za nadaljnje delo in uporabo (npr. izvoz v standardni format).

Modul za luščenje in označevanje terminov v besedilih je na voljo samo prijavljenim uporabnikom. Vse uporabnike, ki bodo izdelovali svoj slovar, spodbujamo k uporabi modula za luščenje.

4.2 Seznam luščenj

Osnovna stran luščenja vsebuje seznam luščenj, ki so v enem od štirih stanj - **v urejanju, v obdelavi, prekinjena** ali **končana**. Vsak uporabnik lahko shrani podatke za največ 5 luščenj v seznamu. Ob zahtevi po novem luščenju se izbriše najstarejše luščenje in vsi pripadajoči podatki.

4.3 Dodajanje in urejanje luščenj

Pri dodajanju ali urejanju novega luščenja je treba vnesti nekaj obveznih podatkov. Med obvezne podatke sodi ime luščenja, pred luščenjem pa je treba naložiti vsaj 5, svetujemo pa najmanj 10 (lastnih) besedil, ali določiti parametre, na osnovi katerih bodo izbrana besedila iz korpusa OSS. Med opsijske podatke sodi vnos seznam neželenih terminov, ki naj jih program v vsakem primeru izključi, t. i. stop seznam, zato jih v končnem seznamu terminoloških kandidatov ne bo.

5 Urejanje

Terminološki viri nastajajo v različnih okoljih. Ustvarjajo jih strokovnjaki v javnih in zasebnih ustanovah, raziskovalci, prevajalci, študenti in drugi. Da bi vsem tem skupinam olajšali delo, smo izdelali spletni urejevalnik za izdelavo terminoloških virov, s pomočjo katerega lahko avtorji urejajo terminologijo svojega področja, ob tem pa jim bo prek terminološkega portala na voljo tudi pomoč skrbnikov portala v zvezi s strukturo terminološkega vira in metodologijo dela.

Vsi slovarji imajo enako strukturo zapisa slovarskega sestavka. Za nove slovarje, ki bodo nastali na portalu, bo mogoče prilagajati elemente slovarskega sestavka od najbolj preproste z iztočnico v slovenskem jeziku in definicijo ali ustreznikom do kompleksnejše z večjim številom elementov, ki se lahko pojavijo v slovarjih.

Pri zasnovi in izdelavi urejevalnika smo upoštevali, da uporabniki niso profesionalni leksikografi, zato smo oblikovali orodje, ki je enostavno za uporabo in kljub temu ponuja večino potrebnih funkcij za urejanja slovarja.

Omogočena sta uvoz in izvoz podatkov iz in v običajne datotečne formate ter večuporabniško delo z različnimi vlogami uporabnikov ter dodajanje večpredstavnih podatkov in povezav na zunanje vire.

Urejevalnik je na voljo samo prijavljenim uporabnikom.

5.1 Struktura slovarskega sestavka

Vsi elementi slovarskega sestavka so izbirni z izjemo iztočnice v slovenskem jeziku in definicije ali ustreznika, ki sta obvezna elementa. Na sliki je prikazan slovarski sestavek, ki ima izbrane vse elemente, ki so na voljo.

Struktura slovarskega sestavka

V tem razdelku lahko določite elemente slovarskega sestavka. Z izbiro elementov se vam prikazuje podoba slovarskega sestavka. Izbiro lahko tudi med urejanjem vsebine kadarkoli spremenite. [Več...](#)

Shrani

STRUKTURA - ELEMENTI SLOVARSKEGA SESTAVKA:

- ☒ Termin
- ☒ Oblike, naglasi, izgovor
- ☒ Področna oznaka
- ☒ Pojasnilo
- ☒ Definicija
- ☒ Sinonim
- ☒ Povezani termin
- ☒ Drugo
- ☒ Tuji jezik
- ☐ Termin
- ☐ Definicija
- ☐ Sinonim
- ☐ Slika
- ☐ Zvok
- ☐ Video

TERMIN:	davčno izogibanje
OBLIKE, NAGLASI, IZGOVOR:	Oblike, naglasi, izgovor
PODROČNA OZNAKA:	DAVKI
POJASNILO:	v nekaterih davčnih sistemih
DEFINICIJA:	zmanjševanje davčnih obveznosti z izkoriščanjem pravnih praznin in z uporabo metod ter davčnih shem, ki niso nezakonite
SINONIM:	agresivno davčno načrtovanje, davčno zaobidenje
POVEZANI TERMIN:	davčna zatajitev
DRUGO:	Drugo
<hr/>	
ANGLEŠČINA	
TERMIN:	tax avoidance
DEFINICIJA:	the use of legal methods to reduce the amount of income tax that an individual or business owes
SINONIM:	aggressive tax planning

5.2 Faze urejanja

Omogočene so naslednje faze urejanja virov:

Predlog: V slovarju so samo terminološki kandidati. Slovarja ne morete objaviti.

V urejanju: Slovarski sestavek je v fazi, ko se dodajajo in oblikujejo elementi, ki ste jih izbrali v strukturi slovarskega sestavka. V tej fazi lahko sodelujete z drugimi uporabniki, ki ste jih povabili v skupino.

Urejeno: Slovarski sestavek je pregledan in dokončan.

Ponujeni sta še dve možnosti, ki ju avtorji slovarja lahko izberejo in uporabijo:

Strokovno pregledano: Slovar je pregledal področni strokovnjak ali recenzent, ki ni avtor definicij.

Jezikovno pregledano: Slovar je pregledal jezikoslovec.

5.3 Nov slovar

Pri ustvarjanju novega slovarja je treba vpisati naslednje podatke:

- **polno ime slovarja** [obvezno]
- **unikatno kratko ime**
- **avtorje slovarja** - vnos vsakega avtorja posebej

- eno osnovno **področje**
- **ožja področja** [neobvezno] – izbrati s spustnega seznama z že potrjenimi ožjimi področji na portalu
- **elemente slovarskega sestavka**
- **tuje jezike**, v katerih so ustrezniki, npr. angleščina, hrvaščina.

Ob ustvarjanju slovarja se v bazo avtomatsko vpišejo še naslednji podatki:

- datum in čas ustvarjanja,
- glavni urednik slovarja (praviloma uporabnik, ki je začel z vpisovanjem osnovnih podatkov o slovarju),
- ID slovarja - enotna oznaka slovarja oblike "XX9999" (npr. "TP0012"), pri čemer je "XX" oznaka portala, "9999" pa zaporedna številka (ID) slovarja na portalu.

6 Svetovanje

Svetovanje je namenjeno registriranim uporabnikom. Pomaga pri terminoloških problemih na področjih, kjer še ni izdelanih slovarskih virov, ali pa odgovora ne morete najti. Svetovanje izvajajo sodelavci Terminološke sekcije Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU.

6.1 Pošiljanje vprašanj

Pri postavljanju vprašanj o najprimernejšem terminu so zelo pomembni posredovani podatki. Dovolj podatkov o terminološkem problemu omogoči svetovalcem, da svetujejo, katera rešitev bi bila najbolj ustrezna z vidika terminološke vede. Zato je zelo pomembno, da pri zastavljanju vprašanja v obrazec vnesete čim več podatkov o terminu, predvsem kaj ta pomeni, zelo koristni pa so tudi podatki o besedilih, v katerih se pojavlja, morebitne že obstoječe poimenovalne rešitve (ko več terminov označuje isti pojem), tujejezični ustrezniki itd.

6.2 Terminološka načela

Najpomembnejše terminološko načelo je načelo ustaljenosti, po katerem ima prednost termin, ki se v strokovnih besedilih najpogosteje uporablja; drugo pomembno terminološko načelo je načelo gospodarnosti, po katerem imajo prednost krajši termini; tretje terminološko načelo je načelo jezikovnosistemske ustreznosti, kar pomeni, da mora biti termin praviloma v skladu z jezikovnim sistemom jezika kot celote. Pomembno je tudi jezikovnokulturno načelo, po katerem imajo prednost termini domačega izvora. Terminološka načela niso namenjena temu, da bi jih uporabljali mehanično, zato je vedno treba premisliti, kateremu terminološkemu načelu dati prednost v konkretnem primeru.

6.3 Objava odgovorov

Odgovor bo objavljen v Terminološki svetovalnici Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU in prikazan tudi na Slovenskem terminološkem portalu. Na e-naslov, ki ste ga navedli ob registraciji, boste prejeli odgovor, preden bo objavljen.

7 Administracija

Portal je administriran. Sledi opis funkcij in pravic, ki jih ima administrator.

7.1 Osnovne nastavitve

Administratorski del portala omogoča dodeljevanje pooblastil izbranim uporabnikom, ki jih administrator določi za skrbnike slovarjev, skrbnike svetovalnice, lahko pa dodeljuje tudi vloge znotraj slovarjev, če urednik zaprosi za pomoč.

7.2 Povezave s portali

Če ste se odločili za samostojno namestitev terminološkega portala, potem lahko povežete svoj portal z drugimi terminološkimi portali, tudi s Slovenskim terminološkim portalom, in ob soglasju administratorjev teh portalov prikazujete tudi njihove terminološke slovarje. Pri tem morate vnesti podatke o portalu, predvsem pa paziti tudi na podvojene podatke in jih primerno označiti. Dvočrkovne oznake portalov so specifične in unikatne za vsak posamezni portal.

7.3 Slovarji

Med terminološkimi slovarji na povezanem terminološkem portalu lahko izberete vse slovarje, lahko pa samo nekatere, zlasti slovarje tistih področij, ki jih na vašem terminološkem portalu (še) ni.

7.4 Seznam slovarjev

Urejate lahko podatke posameznega terminološkega slovarja, lahko jim pripišete nova področja, lahko pa tudi izbrišete nekatere slovarje ali samo umaknete dostop nekaterim uporabnikom. Orodje to možnost ponuja, svetujemo pa previdnost in komunikacijo z avtorji.

7.5 Osnovni podatki

Vse podatke o terminološkem slovarju lahko dopolnite ali popravite, dodate lahko tudi podatek o ISSN oznaki, kar povečuje zanesljivost posameznega terminološkega vira. Bolj dokumentirano upravljanje portala povečuje njegovo verodostojnost, hkrati pa še vedno omogoča uporabnikom reševanje njihovih terminoloških potreb.

Kolofon

Pri izdelavi terminološkega portala in njegovih vsebin smo sodelovali:

Vodja vsebinske zasnove: Mateja Jemec Tomazin, ZRC SAZU

Vodja tehnične zasnove in izvedbe: Miro Romih, Amebis

Oblikovalec: Samo Kramberger

Sodelujoče ustanove in sodelavci:

Amebis: Miro Romih, Anton Romšak, Luka Romih, Jure Artiček, Miha Stele, Aljaž Grilc

Institut Jožef Stefan: Senja Pollak, Hanh Thi Hong Tran, Vid Podpečan, Matej Martinc, Andraž Repar, Marko Pranjić, Nada Lavrač, Andraž Pelicon, Tomaž Erjavec

UL FF: Špela Vintar

UL FRI: Boštjan Slivnik, Danijel Skočaj, Marko Robnik Šikonja, Vladimir Batagelj (sicer UL FMF), Ivan Bratko, Peter Rogelj (sicer UP FAMNIT),

UL FU: Polonca Kovač, Maja Klun, Jernej Podlipnik (sicer odvetnik in predavatelj), Andreja Kostelec (sicer samostojna raziskovalka in predavateljica), Nika Hudej (sicer US RS)

UM FERI: Marko Ferme, Kristjan Žagar, Ivan Kovačič, Klemen Kac, Milan Ojsteršek, Damjan Strnad, Matjaž Divjak, Marko Bizjak, Matjaž Debevec, Ines Kožuh, Irena Lovrenčič Držanič

ZRC SAZU: Mateja Jemec Tomazin, Simon Atelšek, Tanja Fajfar, Karmen Nemec, Jera Sitar, Mitja Trojar, Mojca Žagar Karer